

“2016-2020-ci illər üçün vərəmlə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin təklifini nəzərə alaraq, vərəm xəstəliyinin aşkarlanması, diaqnostikası və müalicəsinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. “2016-2020-ci illər üçün vərəmlə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və digər aidiyyəti dövlət orqanları Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsini təmin etsinlər.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Artur Rasi-zadə

Bakı şəhəri, 28 yanvar 2016-cı il
№ 16

Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin

2016-cı il 28 yanvar tarixli 16 nömrəli qərarı
ilə

TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

2016-2020-ci illər üçün vərəmlə mübarizə üzrə

TƏDBİRLƏR PROQRAMI

1. Giriş

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına əsasən, vərəm xəstəliyi ən çox ölümə səbəb olan yoluxucu xəstəlikdir. 2013-cü ildə dünyada 9 milyon insan vərəmə yoluxmuş və 1,5 milyon insan bu xəstəlikdən vəfat etmişdir. Son illər vərəmin diaqnostikasının və müalicəsinin səmərəliliyinin artırılmasının nəticəsi olaraq bu xəstəliyə yoluxanların və ölüm hallarının sayı bir qədər azalmışdır.

Bununla yanaşı, vərəmin daha ağır, dərmana davamlı formalarının çoxalması epidemioloji vəziyyəti gərginləşdirir. Belə ki, 2013-cü ildə dünya

üzrə yeni yoluxma hallarının 3,5%-i vərəmin dərmanadavamlı formasına aid olmuşdur və bu göstərici son illər getdikcə artmaqdadır.

Vərəm xəstəliyi bütün dünyada olduğu kimi Azərbaycanda da ictimai sağlamlığın ciddi problemlərindən biridir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 26 noyabr tarixli 226 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “2011-2015-ci illər üçün vərəmlə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı”nın icrası məqsədi ilə genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Proqram qəbul edildikdən sonra respublikada vərəm xəstəliyi ilə mübarizə aparan bir çox tibb müəssisələrinin tikintisi və təmiri həyata keçirilmiş, bu müəssisələrin maddi-texniki bazası gücləndirilmişdir. Respublikanın şəhər və rayonlarında vərəm əleyhinə tibb müəssisələrində mikrobioloji laboratoriyalar yaradılmışdır. Elmi-Tədqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutunun referens laboratoriyasında respublikanın şəhər və rayonlarından mərkəzləşdirilmiş qaydada gətirilən bəlgəm nümunələrinin bakterioloji müayinəsi təşkil edilmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikasında, Gəncə şəhərində və Masallı rayonunda fəaliyyət göstərən laboratoriyaların müasir avadanlıqlarla təchiz olunması nəticəsində sürətli molekulyar test sistemlərinin köməyi ilə dərmanadavamlı vərəmin diaqnostikası yaxşılaşmışdır. Xəstələrin ambulator müalicəsini təmin etmək üçün nəzarət altında dərman preparatlarının qəbulu üçün təşkil edilmiş kabinetlərin sayı artırılmışdır. Vərəmin dərmanadavamlı formalarının stasionar müalicəsi üçün xüsusişdirilmiş vərəm xəstəxanaları təşkil edilmişdir.

Proqram çərçivəsində bu sahədə çalışan tibb işçiləri üçün müxtəlif təlimlər təşkil olunmuş, mütəxəssislər xarici ölkələrdə konfrans və simpoziumlarda iştirak etmişlər. Vərəmin aşkarlanması, diaqnostikası və müalicəsi üzrə bir neçə klinik protokol qəbul olunmuş və metodik təlimatlar hazırlanmışdır. Vərəmlə mübarizəyə dair bukletlər, vərəqlər çap olunmuş və kütləvi informasiya vasitələrində müxtəlif çıxışlar edilmişdir. Ədliyyə Nazirliyinin İxtisaslaşdırılmış müalicə müəssisəsinin nəzdində Vərəm üzrə Təlim Mərkəzi yaradılmış, həmin Mərkəzə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Avropa Regional Bürosu tərəfindən “Həbsxanalarda vərəmin profilaktikası və nəzarəti üzrə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə Əməkdaşlıq Mərkəzi” statusu verilmişdir.

Həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində 2011-ci illə müqayisədə dispanser qeydiyyatında olan vərəmli xəstələrin sayı 11 mindən 9,5 minə qədər azalmış, bu xəstəlikdən ölüm halları hər 100 min nəfərə 4,2-dən 3,9-a enmişdir. Penitensiar müəssisələrdə də vərəmlə mübarizə sahəsində əhəmiyyətli nailiyyətlər əldə olunmuşdur.

Eyni zamanda, vərəm xəstəliyi ilə mübarizə tədbirlərinin daha da təkmilləşdirilməsinə, xəstəlik hallarının erkən aşkar edilməsi, müalicəsi və profilaktikası məqsədi ilə tibb müəssisələrinin potensialının gücləndirilməsinə, bu sahədə çalışan kadrların hazırlıq səviyyəsinin artırılmasına və əhali arasında maarifləndirmə işlərinin genişləndirilməsinə ehtiyac vardır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 29 dekabr tarixli 800 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası"na uyğun olaraq hazırlanmış "2016-2020-ci illər üçün vərəmlə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı" (bundan sonra - Tədbirlər Proqramı) yuxarıda göstərilən tədbirlərin həyata keçirilməsinə yönəldilmişdir.

2. Tədbirlər Proqramının məqsədi və əsas vəzifələri

2.1. Tədbirlər Proqramının məqsədi Azərbaycan Respublikasında vərəm xəstəliyinin yayılma səviyyəsinin aşağı salınması və bu xəstəliklə bağlı əlilliyin və ölüm hallarının azaldılmasından ibarətdir.

2.2. Tədbirlər Proqramının əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

2.2.1. vərəm xəstəliyinin profilaktikasının, erkən diaqnostika-sının və müalicəsinin yaxşılaşdırılması;

2.2.2. vərəm əleyhinə müəssisələrin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi;

2.2.3. xəstələrin vərəm əleyhinə preparatlarla davamlı təminatı;

2.2.4. vərəm əleyhinə xidmətin kadr potensialının gücləndirilməsi;

2.2.5. əhalinin vərəmlə mübarizə sahəsində maarifləndirilməsi.

3. Monitoring və qiymətləndirmə

3.1. Tədbirlər Proqramı üzrə həyata keçiriləcək tədbirlərin əlaqələndirilməsini, monitorinqini və qiymətləndirilməsini Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi həyata keçirir.

3.2. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi Tədbirlər Proqramının icrasına aidiyyəti beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatlarının cəlb olunmasını təmin edir.

4. Tədbirlər Proqramının maliyyələşdirilməsi

4.1. Tədbirlər Proqramının reallaşması üçün tələb olunan xərclərin maliyyələşdirilməsi müvafiq illər üzrə dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş

xərclərində “Səhiyyə” bölməsi üzrə nəzərdə tutulmuş vəsait dairəsində həyata keçirilir.

4.2. Tədbirlər Proqramının icrasının səmərəliliyini artırmaq məqsədi ilə kreditlər, qrantlar və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan digər maliyyə mənbələri cəlb edilə bilər.

5. Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsindən gözlənilən nəticələr

5.1. Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsindən gözlənilən nəticələr aşağıdakılardır:

5.1.1. xəstəlik hallarının erkən aşkar edilməsi;

5.1.2. aşkar edilmiş xəstələri vaxtında müalicəyə cəlb etməklə, sağalma səviyyəsinin yüksəldilməsi;

5.1.3. tibb müəssisələrində epidemiya əleyhinə tədbirləri gücləndirməklə xəstəxanadaxili yoluxmaların qarşısının alınması;

5.1.4. vərəmli xəstələrin qeydiyyatının yaxşılaşdırılması;

5.1.5. vərəmlə bağlı əlillik və ölüm hallarının azaldılması;

5.1.6. vərəmin profilaktikası sahəsində əhalinin maarifləndirilməsi.

6. Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsi üzrə Fəaliyyət Planı

Sıra №-si	Tədbirlərin adı	İcraçılar	İcra müddəti (illər üzrə)
1	2	3	4
6.1. Proqramın həyata keçirilməsi üzrə təşkilati tədbirlər			
6.1.1.	Vərəm əleyhinə tibb müəssisələrinin fəaliyyətinin ÜST-nin vərəmlə mübarizə strategiyasına uyğun olaraq təkmilləşdirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016
6.1.2.	Vərəmli xəstələrin vahid elektron registrinin təkmilləşdirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2017
6.2. Vərəm əleyhinə müəssisələrin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi			
6.2.1.	Vərəmin diaqnostikasının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə vərəm əleyhinə tibb müəssisələrinin müasir laboratoriya avadanlığı ilə təchiz edilməsi: - Mərkəzi Referens Laboratoriyası - Sumqayıt Vərəm Əleyhinə Xəstəxanası - Xaçmaz Vərəm Əleyhinə Xəstəxanası - Lənkəran Vərəm Əleyhinə Xəstəxanası - Bərdə Vərəm Əleyhinə Xəstəxanası - Ədliyyə Nazirliyinin ixtisaslaşdırılmış müalicə müəssisəsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2017

6.2.2.	Mikrobioloji laboratoriyaların zəruri reaktiv və ləvazimatlarla təchiz edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.2.3.	Laboratoriya avadanlıqlarının təmiri və onlara texniki xidmətin təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.2.4.	Laboratoriyaların havalandırma sistemlərinin təmiri və yenilənməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2017
6.2.5.	Vərəmə qarşı dərman preparatlarının keyfiyyətinə nəzarətin təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.2.6.	Ədliyyə Nazirliyinin İxtisaslaşdırılmış müalicə müəssisəsinin nəzdində Bakterioloji Laboratoriyanın və Vərəm üzrə Təlim Mərkəzinin yeni binalarının tikintisinin başa çatdırılması və zəruri avadanlıqlarla təchiz edilməsi	Ədliyyə Nazirliyi	
6.3. Vərəmin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsi			
6.3.1.	Vərəm xəstəliyinin profilaktikası məqsədi ilə uşaqların peyvənd təqviminə uyğun peyvəndlə əhatə edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.2.	Vərəmin erkən diaqnostikası məqsədi ilə tibb müəssisələrinin spesifik sınaq vasitələri ilə təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.3.	Bəlgəm nümunələrinin Mərkəzi Referens Laboratoriyasına və Ədliyyə Nazirliyinin İxtisaslaşdırılmış müalicə müəssisəsinin bakterioloji laboratoriyasına mərkəzləşdirilmiş qaydada daşınmasının təşkili	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	mütəmadi
6.3.4.	Vərəm əleyhinə müəssisələrdə infeksiyaya qarşı mühafizə tədbirlərinin gücləndirilməsi məqsədi ilə tibbi heyətin fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin edilməsi, dezinfeksiya işlərinin aparılması	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.5.	Vərəm əleyhinə tibb müəssisələrinin dərman preparatları ilə davamlı təminatı	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.6.	Vərəmin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsi sahəsində metodik sənədlərin təkmilləşdirilməsi və yenilərinin hazırlanması	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2018
6.3.7.	Vərəmlə mübarizə tədbirlərinin monitorinqinin həyata keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	mütəmadi
6.4. Kadr hazırlığı			

6.4.1.	Vərəmin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsi üzrə mütəxəssislərin hazırlanması (o cümlədən, xarici ölkələrdə)	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.4.2.	Vərəmlə bağlı elektron proqramlarla çalışan heyətin təlimləndirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2017
6.4.3.	Müalicə-profilaktika müəssisələrində çalışan tibb işçiləri üçün vərəmin aşkarlanması və müalicəsi üzrə treninqlərin təşkili	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.4.4.	Vərəmlə mübarizə üzrə mütəxəssislərin beynəlxalq konqres, konfrans və simpoziumlarda iştirakının təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.5. Vərəmlə mübarizəyə dair maarifləndirmə			
6.5.1.	Vərəmlə mübarizəyə dair elmi-kütləvi ədəbiyyatın, bukletlərin, vərəqələrin, plakatların çap edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2020
6.5.2.	Kütləvi informasiya vasitələri ilə vərəmin profilaktikasına dair əhəlinin maarifləndirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, kütləvi informasiya vasitələri	2016-2020
6.5.3.	Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Gününün keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	hər il